Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

2021 dsc 1

RHAN 6

PERFFORMIAD PRIF GYNGHORAU [[F1]A CHYD-BWYLLGORAU CORFFOREDIG] A'U LLYWODRAETHU

PENNOD 1

PERFFORMIAD, ASESIADAU PERFFORMIAD AC YMYRRAETH[[F2]: PRIF GYNGHORAU]

Arolygiadau arbennig gan Archwilydd Cyffredinol Cymru

Diwygiadau Testunol

F1 Geiriau yn Rhn. 6 title wedi eu mewnosod (15.7.2022) gan Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Rhif 2) (Cymru) 2022 (O.S. 2022/797), rhlau. 1(2), **6(1)**

Diwygiadau Testunol

F2 Geiriau yn Rhn. 6 Pnd. 1 title wedi eu mewnosod (15.7.2022) gan Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Rhif 2) (Cymru) 2022 (O.S. 2022/797), rhlau. 1(2), **6(2)**

95 Pŵer yr Archwilydd Cyffredinol i gynnal arolygiad arbennig

(1) Os yw Archwilydd Cyffredinol Cymru ("*yr Archwilydd Cyffredinol*") yn ystyried bod prif gyngor yn methu, neu y gallai fod yn methu, â bodloni'r gofynion perfformiad,

caiff yr Archwilydd Cyffredinol gynnal arolygiad er mwyn asesu i ba raddau y mae'r cyngor yn bodloni'r gofynion hynny.

(2) Yn y Bennod hon, cyfeirir at arolygiad o dan is-adran (1) fel "arolygiad arbennig".

(3) Caiff Gweinidogion Cymru ofyn i'r Archwilydd Cyffredinol ystyried—

(a) a yw prif gyngor penodol yn methu, neu a allai fod yn methu, â bodloni'r gofynion perfformiad, a

(b) cynnal arolygiad arbennig.

(4) Cyn penderfynu a ddylid cynnal arolygiad arbennig o brif gyngor, rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ymgynghori â Gweinidogion Cymru, oni bai bod Gweinidogion Cymru yn gwneud cais o dan is-adran (3) mewn perthynas â'r cyngor.

(5) Cyn cynnal arolygiad arbennig o brif gyngor rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol roi hysbysiad mewn ysgrifen i'r cyngor sy'n pennu—

(a) rhesymau'r Archwilydd Cyffredinol dros ystyried bod y cyngor yn methu, neu y gallai fod yn methu, â bodloni'r gofynion perfformiad, a

(b) y materion y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu eu harolygu (ond nid yw'r Archwilydd Cyffredinol wedi ei gyfyngu i arolygu'r materion a bennir yn yr hysbysiad yn unig).

(6) Yn dilyn arolygiad arbennig o gyngor rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol lunio adroddiad sy'n nodi—

(a) casgliadau'r Archwilydd Cyffredinol ynglŷn ag i ba raddau y mae'r cyngor yn bodloni'r gofynion perfformiad, a

(b) unrhyw gamau y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn argymell bod y cyngor neu Weinidogion Cymru yn eu cymryd at ddibenion—

(i) cynyddu'r graddau y mae'r cyngor yn bodloni'r gofynion perfformiad;

(ii) gwella effeithiolrwydd llywodraeth leol ar gyfer ardal y cyngor.

(7) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol—

(a) cyhoeddi'r adroddiad, a

(b) anfon yr adroddiad—

(i) i'r cyngor,

(ii) at Brif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru, a

(iii) at Weinidogion Cymru.

(8) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl cael yr adroddiad gan yr Archwilydd Cyffredinol rhaid i'r cyngor sicrhau ei fod ar gael i'w bwyllgor llywodraethu ac archwilio.

(9) Os yw adroddiad yn ymdrin â'r modd y mae'r cyngor yn gweinyddu budd-dal tai, caiff yr Archwilydd Cyffredinol anfon yr adroddiad at yr Ysgrifennydd Gwladol.

96 Dyletswydd ar brif gyngor i ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol

(1) Os yw adroddiad a lunnir gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 95(6) yn cynnwys argymhellion o dan adran 95(6)(b) i brif gyngor gymryd camau, rhaid i'r cyngor lunio ymateb i'r argymhellion.

(2) Rhaid i'r ymateb ddatgan pa gamau, os oes rhai, y mae'r cyngor yn bwriadu eu cymryd mewn ymateb i'r argymhellion.

(3) Rhaid i'r cyngor sicrhau bod fersiwn ddrafft o'r ymateb ar gael i'w bwyllgor llywodraethu ac archwilio.

(4) Rhaid i'r pwyllgor llywodraethu ac archwilio adolygu'r ymateb drafft a chaiff wneud argymhellion ar gyfer newidiadau i'r datganiad a wneir yn y fersiwn ddrafft o dan is-adran (2).

(5) Os nad yw'r cyngor yn gwneud newid a argymhellir gan y pwyllgor llywodraethu ac archwilio o dan is-adran (4), rhaid i'r cyngor nodi, yn yr ymateb, yr argymhelliad a'r rhesymau pam na wnaeth y newid.

(6) Rhaid i'r cyngor anfon yr ymateb at yr Archwilydd Cyffredinol cyn diwedd—

(a) y cyfnod o 30 o ddiwrnodau sy'n dechrau â'r diwrnod y mae'r cyngor yn cael adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, neu

(b) unrhyw gyfnod hirach y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ei bennu mewn ysgrifen.

(7) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl anfon yr ymateb at yr Archwilydd Cyffredinol rhaid i'r cyngor—

(a) cyhoeddi'r ymateb, a

(b) anfon yr ymateb at—

(i) Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru, a

(ii) Gweinidogion Cymru.

97 Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol

(1) Os yw adroddiad a lunnir gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 95(6) yn cynnwys argymhellion o dan adran 95(6)(b) i Weinidogion Cymru gymryd camau, rhaid i Weinidogion Cymru lunio ymateb i'r argymhellion.

(2) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol rhaid i Weinidogion Cymru—

(a) cyhoeddi'r ymateb, a

(b) anfon yr ymateb—

(i) at yr Archwilydd Cyffredinol,

(ii) i'r prif gyngor y mae adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol yn ymwneud ag ef, a

(iii) at Brif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru.

98 Pwerau mynediad ac arolygu etc. Yr Archwilydd Cyffredinol

(1) Caiff arolygydd, ar unrhyw adeg resymol, fynd i unrhyw fangre prif gyngor a gwneud unrhyw beth y mae'r arolygydd yn ystyried ei fod yn angenrheidiol at ddibenion arolygiad arbennig o'r cyngor hwnnw, gan gynnwys arolygu dogfen y mae'r cyngor yn ei dal.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, Croes Bennawd: Arolygiadau arbennig gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. (See end of Document for details)*

(2) Caiff arolygydd ei gwneud yn ofynnol i brif gyngor ddarparu i'r arolygydd unrhyw un neu ragor o'r canlynol y mae'r arolygydd yn ystyried eu bod yn angenrheidiol at ddibenion arolygiad arbennig o'r cyngor hwnnw—

(a) dogfen y mae'r cyngor yn ei dal;

(b) cyfleusterau a chymorth.

(3) Os yw arolygydd yn ystyried y gallai person ddarparu gwybodaeth, eglurhad neu ddogfen y mae'r arolygydd yn ystyried ei bod neu ei fod yn angenrheidiol at ddibenion arolygiad arbennig, caiff yr arolygydd ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw ddod gerbron yr arolygydd ar unrhyw adeg resymol i ddarparu'r wybodaeth, yr eglurhad neu'r ddogfen.

(4) Caiff arolygydd—

(a) gwneud copïau o ddogfen a arolygir o dan is-adran (1) neu a ddarparwyd o dan is-adran (2)(a) neu (3);

(b) ei gwneud yn ofynnol i brif gyngor ddarparu i'r arolygydd gopi darllenadwy, gan gynnwys copi electronig darllenadwy, o ddogfen a arolygir o dan is-adran (1) neu a ddarparwyd o dan is-adran (2)(a);

(c) cadw dogfen a arolygir o dan is-adran (1) neu a ddarparwyd o dan is-adran (2)(a) neu (3), ond dim ond am ba hyd bynnag y bo'n angenrheidiol at ddibenion yr arolygiad arbennig.

(5) Yn yr adran hon ac yn adrannau 99 a 100, ystyr "arolygydd" yw Archwilydd Cyffredinol Cymru neu berson sy'n arfer swyddogaeth Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan y Bennod hon yn rhinwedd dirprwyad a wneir o dan adran 18 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (dccc 3).

99 Pwerau mynediad ac arolygu etc. yr Archwilydd Cyffredinol: rhybudd a thystiolaeth adnabod

(1) Ni chaiff arolygydd fynd i fangre prif gyngor wrth arfer y pwerau o dan adran 98(1) (pwerau i fynd i fangre cyngor a gwneud pethau at ddibenion arolygiad arbennig)—

(a) oni fo arolygydd wedi rhoi rhybudd ysgrifenedig i'r cyngor, a

(b) oni cheir o leiaf dri diwrnod gwaith rhwng y diwrnod y mae'r arolygydd yn rhoi'r rhybudd a'r diwrnod y mae'r arolygydd yn mynd i'r fangre.

(2) Ni chaiff arolygydd arfer y pwerau o dan adran 98(2) (pwerau i'w gwneud yn ofynnol darparu dogfennau, cyfleusterau a chymorth)—

(a) oni fo arolygydd wedi rhoi rhybudd ysgrifenedig i'r cyngor, a

(b) oni cheir o leiaf dri diwrnod gwaith rhwng y diwrnod y mae'r arolygydd yn rhoi'r rhybudd a'r diwrnod y mae'n ofynnol i'r cyngor ddarparu'r ddogfen, y cyfleusterau neu'r cymorth.

(3) Nid yw'r gofynion yn is-adrannau (1) a (2) yn gymwys os yw arolygydd yn ystyried y byddai rhoi rhybudd i brif gyngor yn niweidio, neu'n debygol o niweidio, arolygiad arbennig o'r cyngor hwnnw.

(4) Ni chaiff arolygydd arfer y pŵer o dan adran 98(3) (pŵer i'w gwneud yn ofynnol i bersonau ddod gerbron arolygydd)—

(a) oni fo arolygydd wedi rhoi rhybudd ysgrifenedig i'r person, a

(b) oni cheir, rhwng y diwrnod y mae'r arolygydd yn rhoi'r rhybudd a'r diwrnod y mae'n ofynnol i'r person ddod gerbron yr arolygydd—

***Newidiadau i ddeddfwriaeth:** Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, Croes Bennawd: Arolygiadau arbennig gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. (See end of Document for details)*

(i) o leiaf dri diwrnod gwaith os yw'r person yn aelod o brif gyngor neu'n aelod o staff prif gyngor, neu
(ii) o leiaf saith niwrnod gwaith mewn unrhyw achos arall.

(5) Caniateir rhoi rhybudd o dan is-adran (1) neu (2) i brif gyngor drwy—
(a) gadael y rhybudd ym mhrif swyddfa'r cyngor;
(b) anfon y rhybudd drwy'r post dosbarth cyntaf, neu drwy wasanaeth arall sy'n darparu ar gyfer ei ddanfon yn ddim hwyrach na'r diwrnod gwaith nesaf, i brif swyddfa'r cyngor;
(c) anfon y rhybudd i unrhyw gyfeiriad e-bost y mae'r cyngor wedi ei bennu ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru at ddibenion cael rhybuddion o dan yr adran hon.

(6) Caniateir rhoi rhybudd o dan is-adran (4) i aelod o brif gyngor neu aelod o staff prif gyngor drwy—
(a) gadael y rhybudd ym mhrif swyddfa'r cyngor;
(b) anfon y rhybudd drwy'r post dosbarth cyntaf, neu drwy wasanaeth arall sy'n darparu ar gyfer ei ddanfon yn ddim hwyrach na'r diwrnod gwaith nesaf, i brif swyddfa'r cyngor;
(c) rhoi'r rhybudd drwy law'r person;
(d) gadael y rhybudd ym mhreswylfa hysbys olaf y person;
(e) anfon y rhybudd drwy'r post dosbarth cyntaf, neu drwy wasanaeth arall sy'n darparu ar gyfer ei ddanfon yn ddim hwyrach na'r diwrnod gwaith nesaf, i breswylfa hysbys olaf y person.

(7) Caniateir rhoi rhybudd o dan is-adran (4) i berson ac eithrio aelod o brif gyngor neu aelod o staff prif gyngor drwy—
(a) rhoi'r rhybudd drwy law'r person;
(b) gadael y rhybudd ym mhreswylfa neu fan busnes hysbys olaf y person;
(c) anfon y rhybudd drwy'r post dosbarth cyntaf, neu drwy wasanaeth arall sy'n darparu ar gyfer ei ddanfon yn ddim hwyrach na'r diwrnod gwaith nesaf, i breswylfa neu fan busnes hysbys olaf y person.

(8) Rhaid i'r arolygydd ddangos tystiolaeth ei fod yn arolygydd os yw person y mae'r arolygydd yn ceisio arfer pŵer yn ei gylch o dan adran 98 yn gofyn iddo wneud hynny (ac os nad yw'r arolygydd yn dangos y dystiolaeth honno nid yw'r pŵer yn arferadwy).

100 Pwerau mynediad ac arolygu etc. yr Archwilydd Cyffredinol: troseddau

(1) Mae person sy'n methu â chydymffurfio â gofyniad a osodir o dan adran 98(2), (3) neu (4)(b), heb esgus rhesymol, yn cyflawni trosedd.

(2) Mae person sy'n rhwystro'n fwriadol arolygydd rhag arfer neu geisio arfer pŵer o dan adran 98(1) neu (4)(a) neu (c) yn cyflawni trosedd.

(3) Mae person sy'n euog o drosedd o dan is-adran (1) neu (2) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.

(4) Mae'r treuliau rhesymol yr aeth arolygydd iddynt mewn achos ar gyfer trosedd o dan is-adran (1) neu (2) yr honnir ei bod wedi ei chyflawni mewn perthynas ag arolygiad arbennig, i'r graddau nad ydynt yn adenilladwy o unrhyw ffynhonnell arall, yn adenilladwy gan y prif gyngor y mae'r arolygiad arbennig yn ymwneud ag ef.

Newidiadau i ddeddfwriaeth: *Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, Croes Bennawd: Arolygiadau arbennig gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. (See end of Document for details)*

101 Ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol

(1) Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ragnodi graddfa ffioedd mewn cysylltiad ag arolygiadau arbennig.

(2) Rhaid i brif gyngor y cynhelir arolygiad arbennig mewn cysylltiad ag ef, yn ddarostyngedig i is-adran (3), dalu i Swyddfa Archwilio Cymru, yn unol â chynllun ar gyfer codi ffioedd a lunnir o dan adran 24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (dccc 3), y ffi sy'n daladwy o dan y raddfa a ragnodir o dan is-adran (1).

(3) Os yw'n ymddangos i Swyddfa Archwilio Cymru bod y gwaith a oedd yn gysylltiedig ag arolygiad arbennig penodol yn sylweddol fwy neu'n sylweddol lai na'r hyn a ragwelwyd gan y raddfa a ragnodir o dan is-adran (1), caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi sy'n fwy neu'n llai na'r hyn a grybwyllir yn is-adran (2).

(4) Ond ni chaiff ffi a godir o dan yr adran hon fod yn fwy na chost lawn cynnal y gweithgaredd y mae'n ymwneud ag ef.

(5) Cyn rhagnodi graddfa ffioedd o dan yr adran hon rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ymgynghori ag—

(a) Gweinidogion Cymru, a

(b) unrhyw bersonau sy'n cynrychioli prif gynghorau y mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ystyried ei bod yn briodol ymgynghori â hwy.

Newidiadau i ddeddfwriaeth:
Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, Croes Bennawd: Arolygiadau arbennig gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.